

Антимонопольний комітет України

РІШЕННЯ

адміністративної колегії Івано-Франківського обласного
територіального відділення

04.04.2016 р.

№ 7

Справа № 4/П-2016

м. Івано-Франківськ

Про припинення порушення
законодавства про захист економічної
конкуренції та накладення штрафу

Адміністративна колегія Івано-Франківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 4/П-2016 про порушення товариством з додатковою відповідальністю «Івано-Франківський міськмолкозавод» (вул. Ушинського, 2, м. Івано-Франківськ, 76003, далі – Товариство) законодавства про захист економічної конкуренції та подання від 22.03.2016 № 48 про попередні висновки у справі,

ВСТАНОВИЛА:

За результатами здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції розпорядженням адміністративної колегії Івано-Франківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 16.02.2016 № 4 розпочато розгляд справи № 4/П-2016, у зв'язку з наявністю в діях Товариства ознак порушення, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Розглядом справи встановлено.

ТДВ «Івано-Франківський міськмолкозавод» є юридичною особою, державну реєстрацію проведено 29.12.1997. Код за ЄДРПОУ – 00445676, код за КВЕД - 10.51 Перероблення молока, виробництво масла та сиру (основний).

Товариство є суб'єктом господарювання в розумінні абзацу 12 ст. 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

ТзДВ «Івано-Франківський міськмолкозавод» займається переробкою молока незбираного та виробляє наступний асортимент продукції: молоко пастеризоване з м.ч.ж. 2,6%, 2,7%, 3,2% та 3,4%, кефір з м.ч.ж. 2,5%, сир кисломолочний з м.ч.ж. 5,0%, 9,5% та 18%, сметана з м.ч.ж. 21%, продукт молоковісний сметанний 20% ж., масло солодковершкове селянське з м.ч.ж. 73,5%, вершки пастеризовані 35% ж., «спреди та суміші жирові» з м.ч.ж. від 50% до 85%.

З метою забезпечення процесу виробництва Товариство здійснює заготівлю молока незбираного від господарств населення через власні молокоприймальні пункти та підписані договори з суб'єктами господарювання-посередниками, уповноваженими Товариством на заготівлю молока, (далі – населення), та від сільськогосподарських підприємств-виробників (далі - агроформувань).

Дослідженням ринку молока незбираного для промислової переробки, яке заготовлюється від господарств населення, проведеного територіальним відділенням

відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (далі – Методика), встановлено.

Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- суб'єкти господарювання, які здійснювали заготівлю молока для промислової переробки у населених пунктах Богородчанського, Городенківського, Коломийського, Надвірнянського, Рогатинського, Тлумацького районів Івано-Франківської області;
- населення, що здійснювало продаж молока для промислової переробки;
- товар – молоко коров'яче незбиране для промислової переробки, що закуповується у населення.

Товарні межі ринку.

У розумінні ст. 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ринок товару (товарний ринок) – сфера обороту товару (взаємозамінний товарів), на який протягом певного часу і межах певної території є попит і пропозиція.

Відповідно до пункту 5.1 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Молоко коров'яче незбиране відноситься до стандартизованого товару, так як має єдину систему показників, що характеризує цей товар, а саме: по визначенню жирності – ГОСТ 5867; кислотності – ГОСТ 3624; білку – ГОСТ 25179; густини – ГОСТ 3625; чистоти – ГОСТ 8218; температури – ГОСТ 26754 і т.д.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про молоко та молочні продукти» молокопереробні підприємства для виробництва молочної продукції закуповують молоко та молочну сировину у виробників, якими є: юридичні особи незалежно від форми власності, фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, особисті селянські господарства, фізичні особи, які утримують корів, овець, кіз, буйволиць, кобил та виробляють молоко і молочну сировину. Призначенням молока, що закуповується молокопереробними підприємствами, є промислова переробка.

Територіальним відділенням досліджувалися ринки молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення, як самостійні ринки реалізації молока, виходячи з наступних факторів:

- до переліку покупців молока коров'ячого незбираного для промислової переробки відносяться молокопереробні підприємства;

- функціональне призначення молока коров'ячого незбираного, що закуповується у населення молокопереробними підприємствами, є промислова переробка;

- в процесі заготівлі молока для промислової переробки молокопереробні підприємства враховують фізичні характеристики молока, а саме застосовують ДСТУ 3662-97 «Молоко коров'яче незбиране. Вимоги при закупівлі», затверджений наказом Міністерства аграрної політики України від 05.08.2003 № 262 (надалі – ДСТУ), Рекомендації щодо виробництва і реалізації молока від корів, які утримуються у господарствах населення, відповідно до вимог ДСТУ, згідно з якими молоко за показниками якості розподіляється на гатунки (вищий, перший, другий), для кожного з яких встановлені окремі величини показників якості;

- умови реалізації молока коров'ячого незбираного для промислової переробки – щоденне здавання населенням молока у молоковози (відносно великими партіями – все молоко отримане за одне доїння), при цьому, продавець не пов'язаний з транспортними витратами;

- при розрахунку ціни закупленого у населення молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, молокопереробні підприємства враховують фізичні характеристики,

а саме застосовують вимоги ДСТУ. При відхиленні показників якості молока передбачаються знижки та надбавки.

При цьому, при розрахунках з сільськогосподарськими підприємствами молокопереробні підприємства застосовують як базис для розрахунків ціну молока першого гатунку базисного вмісту жиру та білку, а при розрахунках за молоко з населенням молокопереробні підприємства застосовують як базис для розрахунків ціну молока другого гатунку. Тобто, споживачами (молокопереробними підприємствами) вирізняються товари, вироблені в домогосподарствах населення, від товарів, вироблених сільськогосподарськими підприємствами, за якісними показниками, умовами та цінами їх придбання.

Виходячи з зазначеного, стандартизована товарна група «молоко коров'яче незбиране для промислової переробки» складається з двох диференційованих товарів – «молоко коров'яче незбиране для промислової переробки, що закуповується у населення» та «молоко коров'яче незбиране для промислової переробки, що закуповується у сільськогосподарських підприємств». Таким чином, *товарними межами ринків є молоко коров'яче незбиране для промислової переробки, що закуповується у населення.*

Територіальні (географічні) межі ринку.

Відповідно до Методики територіальними (географічними) межами ринку певного товару (товарної групи) є територія зі сферою відносин купівлі товару (групи товарів), у межах яких за звичайних умов споживач може легко задовольнити свій попит на певний товар, і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.

Територіальними межами ринків молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення, визначається територія з урахуванням того, що пропозиція товару на ринках молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення, на відміну від попиту, не має здатності до переміщення за межі адміністративного населеного пункту заготівлі молока коров'ячого незбираного певного району.

Крім того, слід зазначити, що п. 3.9 Ветеринарних та санітарних вимог до пунктів заготівлі молока від тварин, які утримуються в особистих селянських господарствах, затверджених наказом Міністерства аграрної політики України та Державного департаменту ветеринарної медицини від 18.03.2002 року №18 визначено, що «Переробне підприємство приймає молоко від пунктів, згідно з вимогами діючих нормативно – правових актів та за наявності ветеринарної довідки, виданої державною службою ветеринарної медицини, що обслуговує даний населений пункт. У довідці, виданій у встановленому порядку, має бути зазначено, що даний населений пункт благополучний щодо заразних хвороб і тварини досліджені на мастит з негативним результатом. Термін дії ветеринарної довідки не більше 1 місяця». Отже, здавачі молока – населення за межі свого населеного пункту, не можуть реалізовувати молоко коров'яче незбиране для промислової переробки, так як ветеринарна довідка діє на території певного населеного пункту.

Враховуючи наведене, територіальними межами ринків є адміністративні межі сіл: Богрівка, Пороги, Росільна, Раковець, Іванківка, Горохолино (Богородчанський район), Воронів (Городенківський район), Раківчик, Голосків (Коломийський район), Волосів, Камінна (Надвірнянський район), Обельниця, Пуятинці, Юнашків, Лучинці (Рогатинський район), Ісаків (Тлумацький район).

При цьому враховано, що пропозиція товару на ринку молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення, на відміну від попиту, не має здатності до переміщення за межі зазначених населених пунктів, що обумовлено:

- економічними обмеженнями для виробників молока (населення), пов'язаними з необхідністю мати спеціальний автотранспорт для транспортування молока та спеціальне технологічне обладнання та устаткування, що потребує значних капітальних вкладень;

- мешканці населених пунктів позбавлені права вибору, оскільки витрати, пов'язані із доставкою (транспортуванням) молока до іншого молокоприймального підприємства, яке закуповує його за вищими цінами, перевищують очікувану вигоду. Також економічно недоцільним для мешканців населених пунктів є намагання самостійно здійснити систематичну, щоденну реалізацію молока на ринках обласного чи районного центрів;

- збільшенням собівартості продукції за рахунок порівняно високого рівня витрат на транспортування, що пов'язаний з масштабом виробництва молока коров'ячого незбираного для промислової переробки в особистих підсобних господарствах населення.

Часові межі ринків.

Визначаються, як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

Часовими межами досліджуваних ринків визначено 2014 рік та січень - листопад 2015 року.

Бар'єри вступу (виходу) на ринки (з ринків) потенційних конкурентів.

Відповідно до пункту 1.2 Методики бар'єри вступу на ринок – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.

Для вступу на вищезазначені ринки інших суб'єктів господарювання існують *бар'єри вступу*, зокрема:

економічні - наявність значних вільних обігових коштів, матеріальної бази для закупівлі, транспортування, переробки та зберігання молокопродуктів;

адміністративні – реєстрація суб'єкта підприємницької діяльності у виконавчих органах місцевого самоврядування, органах державного ветеринарного нагляду за діяльністю суб'єктів господарювання щодо закупівлі, транспортування, виробництва та реалізації молокопродуктів.

Встановлення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринках.

В ході дослідження встановлено, що крім ТЗДВ «Івано-Франківський міськмолкозавод», у визначених територіальних межах заготівлю молока від населення для промислової переробки впродовж 2014 року та січня-листопада 2015 року здійснювали ПАТ «Городенківський сир завод», ТОВ «Богородчанський молкозавод» та філія «Глумач-Молоко» ПП «Альма-Віта».

При визначенні часток суб'єктів господарювання, які діють на ринках заготівлі молока коров'ячого незбираного для промислової переробки від особистих підсобних господарств у територіальних межах вищезазначених населених пунктів використовувались натуральні показники - обсяги заготівлі молока молокопереробними підприємствами впродовж 2014 року та січня-листопада 2015 року, в тоннах.

Таким чином, дослідженням встановлено, що відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ТЗДВ «Івано-Франківський міськмолкозавод» на ринках молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується від населення, займало монопольне (домінуюче) становище:

за результатами діяльності в 2014 році у територіальних межах населених пунктів: Богрівка, Пороги (Богородчанський район), Раківчик, Голосків (Коломийський район), Волосів, Камінна (Надвірнянський район), Обельниця, Путятинці, Юнашків, Лучинці (Рогатинський район),

за результатами діяльності за січень-листопад 2015 року у територіальних межах населених пунктів: Богрівка, Пороги (Богородчанський район), Раківчик, Голосків (Коломийський район), Путятинці, Юнашків (Рогатинський район),

оскільки на цих ринках у нього немає жодного конкурента.

Відповідно до частини другої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ТзДВ «Івано-Франківський міськмолкозавод» на ринках молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується від населення, займало монопольне (домінуюче) становище:

за результатами діяльності в 2014 році у територіальних межах населених пунктів з частками: Росільна – 52%, Раковець - 48%, Іваниківка – 78%, Горохолино – 67% (Богородчанський район); Воронів (Городенківський район) – 85%; Ісаків (Тлумацький район) – 52%,

за результатами діяльності за січень-листопад 2015 року в територіальних межах населених пунктів з частками: Росільна (Богородчанський район) – 60%; Воронів (Городенківський район) – 84%,

та при цьому не зазнає значної конкуренції.

Таким чином, Товариство може в значній мірі впливати на формування рівня закупівельних цін на молоко коров'яче незбиране від населення в межах вищезазначених населених пунктів.

За результатами аналізу інформації, отриманої від ТДВ «Івано-Франківський міськмолкозавод», встановлено, що в окремі періоди рівень закупівельних цін на молоко коров'яче незбиране від населення в різних населених пунктах був різним:

Таблиця 1 [інформація з обмеженим доступом]

Як вбачається з матеріалів справи та з наведеного в таблиці, зміна закупівельних цін та встановлення їх на однаковому рівні відбувалась, як правило, для молокоздавачів більшості населених пунктів. Проте, характерною була тенденція щодо застосування в окремих населених пунктах нижчих цін для здавачів молока. Так, зокрема, для молокоздавачів с. Голосків у березні 2014 року ціна була нижчою на 3,8%, або 100 грн./т базисної жирності. У квітні 2014 р. у населених пунктах Воронів, Волосів, Камінна, Путятинці, Юнашків, Ісаків ціна була нижчою порівняно з селами Богородчанського району на 200 грн/т, або на 8%. У травні 2014 р. у селах Воронів, Голосків, Лучинці, Обельниця, Путятинці, Юнашків, Ісаків ціни були нижчими на 100-300 грн./т або на 4,3%-13%. У період серпня - жовтня 2014 р. закупівельні ціни для молока здавачів с. Воронів були вищими, порівняно з іншими, на 100-200 грн./т, тобто на 4%-9%.

Стосовно застосування різних закупівельних цін за вищенаведеними фактами, Товариство бере до уваги величину партії заготовленого молока молокоприймальником в день з одного населеного пункту та витрати, пов'язані з заготівлею - вартість палива на доставку молока на завод, амортизацію транспортного засобу, зарплату з нарахуваннями, вартість запчастин. Також, Товариство оцінює можливість повного завантаження молоковоза на конкретному транспортному маршруті. Закупівельні ціни в залежності від сезону погоджуються із молокоприймальниками протоколами погодження цін.

Проте, відділення не може врахувати зазначені причини як об'єктивні для зниження Товариством закупівельних цін для молокоздавачів окремих населених пунктів, оскільки усе заготовлене молоко є рівнозначним по якості товаром – негатункове із встановленням ціни за одиницю базисної жирності. При цьому, продавець не може відмовитись від здачі молока Товариству та вибрати з поміж інших молокопереробних підприємств того, котре запропонує вищу ціну. Це обумовлено економічними та організаційними обмеженнями - необхідність транспортування з дотриманням спеціальних температурних режимів, рівень транспортних витрат, неможливість постійної щоденної реалізації молока на продовольчих ринках обласного чи районного центрів.

Крім того, з аналізу інформації щодо динаміки обсягів заготівлі молока по кожному населеному пункту згідно таблиці 1 [інформація з обмеженим доступом], не вбачається залежності рівня закупівельних цін від обсягів заготівлі.

Встановлення та застосування Товариством різних закупівельних цін на молоко коров'яче незбиране, віднесене до однієї категорії - негатункове, яке заготовлюється від господарств населення, свідчить про цінову дискримінацію, оскільки одні здавачі молока,

для яких ціни у зазначені періоди були вищими, перебувають у кращих умовах стосовно інших, які продавали молоко за нижчими цінами.

Аналіз вищезазначеної ситуації підтверджує зловживання монопольним (домінуючим) становищем Товариства на ринках заготівлі молока та ущемлення інтересів населення - здавачів молока коров'ячого незбираного впродовж березня-жовтня 2014 року, шляхом встановлення нижчих закупівельних цін на молоко від населення Коломийського, Надвірнянського, Рогатинського, Тлумацького районів при встановленні вищих закупівельних цін на молоко в інших районах області (Богородчанський район) та за її межами, зокрема в Тернопільській області.

Пунктом другим частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що застосування різних цін чи різних інших умов до рівнозначних угод з суб'єктами господарювання, продавцями чи покупцями без об'єктивно виправданих на те причин є зловживанням суб'єктом господарювання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що згідно з частиною 3 цієї статті Закону забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з Законом.

Таким чином, встановленими у справі обставинами у їх сукупності доведено, що дії ТДВ «Івано-Франківський міськмолкозавод», які полягають у встановленні та застосуванні різних закупівельних цін на молоко незбиране для промислової переробки для однакових груп покупців (господарств населення), є порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, пунктом 2 частини другої статті 13 Закону України „Про захист економічної конкуренції”, у вигляді зловживання монопольним становищем на ринках заготівлі молока коров'ячого незбираного від населення для промислової переробки шляхом застосування різних цін до рівнозначних угод з молокоздавачами без об'єктивно виправданих на те причин.

Відповідно до пункту 26 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 року № 5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06.05.1994 року за № 90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 19.05.2009 року № 168-р) (із змінами і доповненнями), листом від 16.09.2015 № 04-07/409 Товариству надіслано копію подання від 22.03.2016 № 48 про попередні висновки у справі № 4/П-2016, для ознайомлення.

У листі від 31.03.2016 № 01/9-81 Товариство не надало заперечень стосовно фактів вчинення порушення, викладених у поданні з попередніми висновками. Водночас зазначило, що при визначенні розміру штрафу просить врахувати важке фінансове становище та відсутність обігових коштів, що зумовлено наявністю значної заборгованості за поставлену продукцію (4658,6 тис. грн. станом на 01.04.2016). Товариство зобов'язалось у подальшому не застосовувати дискримінаційних цін при закупівлі молока та вживати заходів для недопущення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Станом на дату прийняття рішення у справі інформація про обсяг доходу (виручки) Товариства від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2015 рік у територіального відділення відсутня.

При визначенні розміру штрафу враховано:

- незначна тривалість порушення (березень-травень, серпень-жовтень 2014 р.);
- важке фінансове становище;
- забезпечення стримуючого ефекту.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції

України 30 березня 2001 року за № 291/5482, та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Івано-Франківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ТзДВ «Івано-Франківський міськмолкозавод» (вул. Ушинського, 2, м. Івано-Франківськ, 76003, код за ЄДРПОУ – 00445676) на ринках молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується від населення, займало монополіне (домінуюче) становище: за результатами діяльності в 2014 році у територіальних межах населених пунктів: Богрівка, Пороги (Богородчанський район), Раківчик, Голосків (Коломийський район), Волосів, Камінна (Надвірнянський район), Обельниця, Путятинці, Юнашків, Лучинці (Рогатинський район); за результатами діяльності за січень-листопад 2015 року у територіальних межах населених пунктів: Богрівка, Пороги (Богородчанський район), Раківчик, Голосків (Коломийський район), Путятинці, Юнашків (Рогатинський район), оскільки на цих ринках у нього немає жодного конкурента.

2. Визнати, що відповідно до частини другої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ТзДВ «Івано-Франківський міськмолкозавод» (код за ЄДРПОУ – 00445676) на ринках молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується від населення, займало монополіне (домінуюче) становище: за результатами діяльності в 2014 році у територіальних межах населених пунктів з частками: Росільна – 52%, Раковець - 48%, Іваніківка – 78%, Горохолино – 67% (Богородчанський район); Воронів (Городенківський район) – 85%; Ісаків (Тлумацький район) – 52%; за результатами діяльності за січень-листопад 2015 року в територіальних межах населених пунктів з частками: Росільна (Богородчанський район) – 60%; Воронів (Городенківський район) – 84%, та при цьому не зазнає значної конкуренції.

3. Визнати дії ТзДВ «Івано-Франківський міськмолкозавод» (код за ЄДРПОУ – 00445676), які полягають у встановленні та застосуванні різних закупівельних цін на молоко незбиране для промислової переробки для однакових груп покупців (господарств населення), порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, пунктом 2 частини другої статті 13 Закону України „Про захист економічної конкуренції”, у вигляді зловживання монополіним становищем на ринках заготівлі молока коров'ячого незбираного від населення для промислової переробки шляхом застосування різних цін до рівнозначних угод з молокозаводами без об'єктивно виправданих на те причин.

4. За вчинення порушення накласти на товариство з додатковою відповідальністю «Івано-Франківський міськмолкозавод» (код за ЄДРПОУ – 00445676) штраф у розмірі 15000,00 (п'ятнадцять тисяч) гривень.

Згідно з частиною третьою статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» особа, на яку накладено штраф за рішенням органу Антимонопольного комітету України, сплачує його у двомісячний строк з дня одержання рішення про накладання штрафу.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати відповідно до Антимонопольного комітету України або його територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Згідно з частиною першою статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення може бути оскаржено повністю або частково до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання. Цей строк не може бути відновлено.

Голова адміністративної колегії,
голова відділення

Т. Савчин

Члени колегії

В. Шевчук

В. Тимків

А. Мажак

Ю. Вітрак

Н. Борищак